

บทที่ 4

การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

เนื้อหา

1

- การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

2

- การวิเคราะห์ขอบเขตของสิ่งที่จะนำเสนอถ่ายทอดแก่ผู้รับสาร

3

- การวิเคราะห์กลุ่มผู้รับสาร

4

- เทคนิคในการ **Simplify** การแปลงข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของผู้รับสาร

5

- การสร้างแบบวัดผลเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้รับสาร

6

- การพัฒนาแบบวัดผลออนไลน์โดยใช้เครื่องมือในปัจจุบัน

การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ →

ความหมายของสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

สิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งแวดล้อมทั้งกายภาพและไม่ใช้กายภาพในสถานศึกษา และในห้องเรียน ซึ่งหมายรวมถึง เงื่อนไข สถานการณ์ หรือสภาพการที่มีผลต่อการเรียนรู้ แหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เอื้อต่อการสนับสนุน การเรียนรู้ และการนำวิทยาการ ไปใช้ในการเรียนการสอน ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหาร (ปาจรีรักษ์ ทัศนทรัพย์, 2556)

สภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อม หมายถึง สภาพสภาวะหรือสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรืออาจเป็นสิ่งที่ถูกจัดทำสร้างขึ้น อาจเป็น สิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต เป็นรูปธรรมที่มองเห็นได้หรือเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้ อยู่ในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ซึ่ง มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนรู้ของผู้เรียน (อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์, 2545)

กระบวนการเรียนรู้

วิธีการเรียนของผู้เรียนแต่ละคนที่ได้รับการยอมรับ รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา การสร้างสรรค์และการเรียนอย่างลึกซึ้ง การสร้างนิสัยในการ เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์โดยผ่านกระบวนการสอน และพัฒนาการเรียนรู้มากขึ้น (ปาจรีรักษ์ ทัศนทรัพย์, 2556)

สภาพแวดล้อม การเรียนรู้

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environment) มีความหมายว่า สิ่งต่างๆ สภาวะแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวผู้เรียนทั้งที่เป็น รูปธรรมและนามธรรมส่งผลต่อผู้เรียนทั้งทางบวกและทางลบ และมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียน เช่น ห้องเรียนที่ถูกสุขลักษณะ มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีบรรยากาศในการเรียนที่ดีก็จะส่งผลทางบวกต่อผู้เรียน

การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้➔

ความสำคัญของสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

1.2.1

สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น ห้องเรียนมีความสะดวกสบาย มีอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนครบถ้วน ทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน ผู้สอนก็มีความสุขในการสอน สิ่งต่างๆ เหล่านี้ก็จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความราบรื่น สะดวก รวดเร็ว ตามแผนที่วางไว้

1.2.2

สนับสนุนการเรียนรู้หลายด้าน เช่น ทำให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจ เป็นตัวกระตุ้นผู้เรียนให้มีความสนใจและเกิดแรงจูงใจในการเรียนเปลี่ยนเจตคติไปในทางที่ดี มีความพึงพอใจในการเรียนช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัจจัยสำคัญในกระบวนการเรียนการสอนก็คือความรู้สึที่เกิดขึ้นจากตัวผู้เรียน ความรู้สึกพึงพอใจ สนใจ อยากเรียน อยากรู้ ซึ่งจะเป็นตัวการนำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในที่สุด

1.2.3

ช่วยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน ประสบการณ์การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ตามปกติแล้วการรับรู้และการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นหลังจากที่ได้ปะทะสัมพันธ์กับสิ่งภายนอกที่มากระตุ้นประสาทสัมผัสของผู้เรียน การปะทะสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ เป็นการสร้างประสบการณ์

การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้➔

ความสำคัญของสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

1.2.4

ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียน ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยปรับหรือโน้มน้าวพฤติกรรมของผู้เรียนโดยเฉพาะสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร มีความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

1.2.5

มีส่วนช่วยในการควบคุมชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เป็นตัวกำหนดอาณาเขตของการเรียนทำให้มีบรรยากาศที่แตกต่างไปจากกิจกรรมอื่น

1.2.6

เป็นแหล่งทรัพยากรทางการเรียน การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในปัจจุบันเป็นไปอย่างกว้างขวางทำให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนสามารถใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองได้

การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้➔

ความสำคัญของสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

1.2.7

เสริมสร้างบรรยากาศในการเรียน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีจะทำให้บรรยากาศในการเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

1.2.8

ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน การจัดสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์ต่างๆ ให้ง่ายต่อการเคลื่อนไหวโยกย้าย

1.2.9

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมจะช่วยลดความเมื่อยล้า หรือความอ่อนเพลียทางด้านสรีระของผู้เรียน เช่น การจัด โต๊ะ เก้าอี้ ที่มีขนาดพอเหมาะกับร่างกายของผู้เรียนช่วยให้การนั่งสบายสามารถนั่งได้นาน ๆ โดยไม่ปวดหลัง

การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ →

องค์ประกอบของการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

สภาพแวดล้อม ทางด้านกายภาพ

- สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ประกอบด้วย ห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียน แสงสว่าง เสียง อุณหภูมิ
- สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ได้แก่ แหล่งความรู้ต่างๆ เช่น แหล่งวิทยบริการ ห้องปฏิบัติการ ห้องทดลอง โรงฝึกงาน ห้องสมุด ศูนย์วัฒนธรรม ต่างๆ

สภาพแวดล้อม ทางด้านจิตภาพ

- องค์ประกอบด้านนักเรียน เช่น บุคลิกภาพและพฤติกรรมของนักเรียน ระดับสติปัญญาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สถานภาพทางครอบครัว
- องค์ประกอบด้านผู้สอน เช่น บุคลิกภาพและพฤติกรรมของครูผู้สอน ความรู้และประสบการณ์ และเทคนิคการสอน

สภาพแวดล้อม ทางด้านสังคม

- การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน
- การสร้างแรงจูงใจ
- ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ →

สภาพแวดล้อมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้

ด้าน ภูมิทัศน์

ควรมีบรรยากาศและ
ความประทับใจที่ดี
ต่อผู้พบเห็น ได้แก่
บริเวณสถานศึกษา
บริเวณที่ตั้งอาคาร
เรียน บริเวณที่
พักผ่อน

ด้านความ ปลอดภัย

ควรมีมาตรการใน
การดูแลเอาใจใส่
เกี่ยวกับความ
ปลอดภัย มีการให้
ความรู้ในการรักษา
ความปลอดภัย

ด้านอาคาร สถานที่

ควรจัดตกแต่งอาคาร
สถานที่สิ่งปลูกสร้าง
มีความมั่นคงแข็งแรง
ปลอดภัย มีความ
เป็นระเบียบ
เรียบร้อย ความ
สะอาด

ด้านการ บริหาร จัดการ

ต่างๆ ภายใน
โรงเรียนอย่างเป็น
ระบบ วางแผน
พัฒนางานที่เกิดจาก
ความร่วมมือร่วมใจ
ของบุคลากร การ
บังคับบัญชาที่มี
ความเข้มแข็ง

ด้านการ เรียนการ สอน

ห้องเรียนที่ดีควร
ส่งเสริมพัฒนาการด้าน
จิตใจและสังคมของ
นักเรียน อำนวยความ
สะดวกหรือสนับสนุนให้
วัตถุประสงค์การเรียน
การสอน

ด้านการ ปฏิสัมพันธ์ ของบุคคล

การที่ผู้สอนมี
ปฏิสัมพันธ์ที่ดีจะ
ส่งผลต่อผู้เรียนให้
เกิดการเรียนรู้ทาง
สังคมอย่างถูกต้อง
และเหมาะสม

การวิเคราะห์กลุ่มผู้รับสาร →

องค์ประกอบการสื่อสาร

2.1.1

ผู้ส่งสาร หรือผู้เข้ารหัส (sender / encoder) เป็นแหล่งกำเนิดข่าวสาร หรือเป็นต้นทางของการสื่อสารข้อมูล มีหน้าที่เตรียม/สร้างข้อมูลข่าวสาร อาจเป็นบุคคล หรือเป็นอุปกรณ์ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดข่าวสาร/ส่งข้อมูล เช่น พนักงานที่พิมพ์ข้อมูลเข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์หรือโปรแกรม ผู้พูด โทรศัพท์ โทรทัศน์ กล้องวิดีโอ เป็นต้น

2.1.2

ผู้รับสาร หรือ ผู้ถอดรหัส (receiver / decoder) เป็นปลายทางการสื่อสาร หรืออุปกรณ์ที่ใช้สำหรับรับข่าวสาร มีหน้าที่รับข้อมูลที่ส่งมาให้ เช่น ผู้ฟัง เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องพิมพ์ เป็นต้น

2.1.3

ผู้รับสาร หรือ ผู้ถอดรหัส (receiver / decoder) เป็นปลายทางการสื่อสาร หรืออุปกรณ์ที่ใช้สำหรับรับสาร (message) เป็นข้อมูลหรือสารสนเทศต่างๆ ที่อาจเป็นได้ทั้งข้อความ ตัวเลข รูปภาพ เสียง และวิดีโอ โดยข่าวสารที่ส่งไปจะได้รับการเข้ารหัส (Encoding) เพื่อส่งผ่านสื่อกลาง เมื่อปลายทางได้รับข้อมูลจะทำการถอดรหัส (Decoding) ให้กลับมาเป็นข้อมูลดั้งเดิมเหมือนต้นฉบับ

2.1.4

ช่องทางการสื่อสาร (channel) คือ ตัวกลางที่ช่วยในการนำส่งสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ช่องทางเปรียบเหมือนทางหรือพาหะระหว่างผู้ร่วมสื่อสาร

การวิเคราะห์กลุ่มผู้รับสาร →

การจำแนกประเภทผู้รับสาร

2.2.1

ประเภทของผู้รับสารจำแนกตามลักษณะของการสื่อสาร ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ ผู้รับสารในการสื่อสารระหว่างบุคคล ผู้รับสารในการสื่อสารกลุ่มเล็ก ผู้รับสารในการสื่อสารสาธารณะ และผู้รับสารในการสื่อสารมวลชน

2.2.2

ประเภทผู้รับสารจำแนกตามผลกระทบของการสื่อสาร จำแนกออกเป็น 2 ประเภทคือ

- 1) ผู้รับสารที่เป็นผู้ถูกกระทำ (Passive receiver)
- 2) ผู้รับสารเป็นผู้กระทำ (Active receiver)

2.2.3

ประเภทของผู้รับสารจำแนกตามกลุ่มเป้าหมายของการสื่อสาร จำแนกออกเป็น 2 ประเภท

- 1) ผู้รับสารที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย (Target audience)
- 2) ผู้รับสารทั่วไป (General audience)

การวิเคราะห์กลุ่มผู้รับสาร →

แบบการวิเคราะห์ผู้รับสาร

2.3.1

การวิเคราะห์ผู้รับสารตามคุณลักษณะของประชากร การวิจัยทางการสื่อสาร ตัวแปรด้านประชากรที่นิยมนำมาใช้ มีอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น 5 ตัวแปร ได้แก่ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ และลักษณะครอบครัว (ลักษณะครอบครัวเดี่ยว หรือครอบครัวขยาย)

2.3.2

การวิเคราะห์ผู้รับสารตามคุณลักษณะด้านจิตวิทยา ตัวแปรด้านจิตวิทยาของผู้รับสารนั้นจะเกี่ยวข้องกับสภาวะทางจิต ของผู้รับสาร เช่น เรื่องบุคลิกภาพ แบบแผนวิธีคิด ลักษณะทางอารมณ์ ฯลฯ นิยมนำมาใช้มากที่สุดคือ เรื่องวิถีชีวิต (lifestyle)

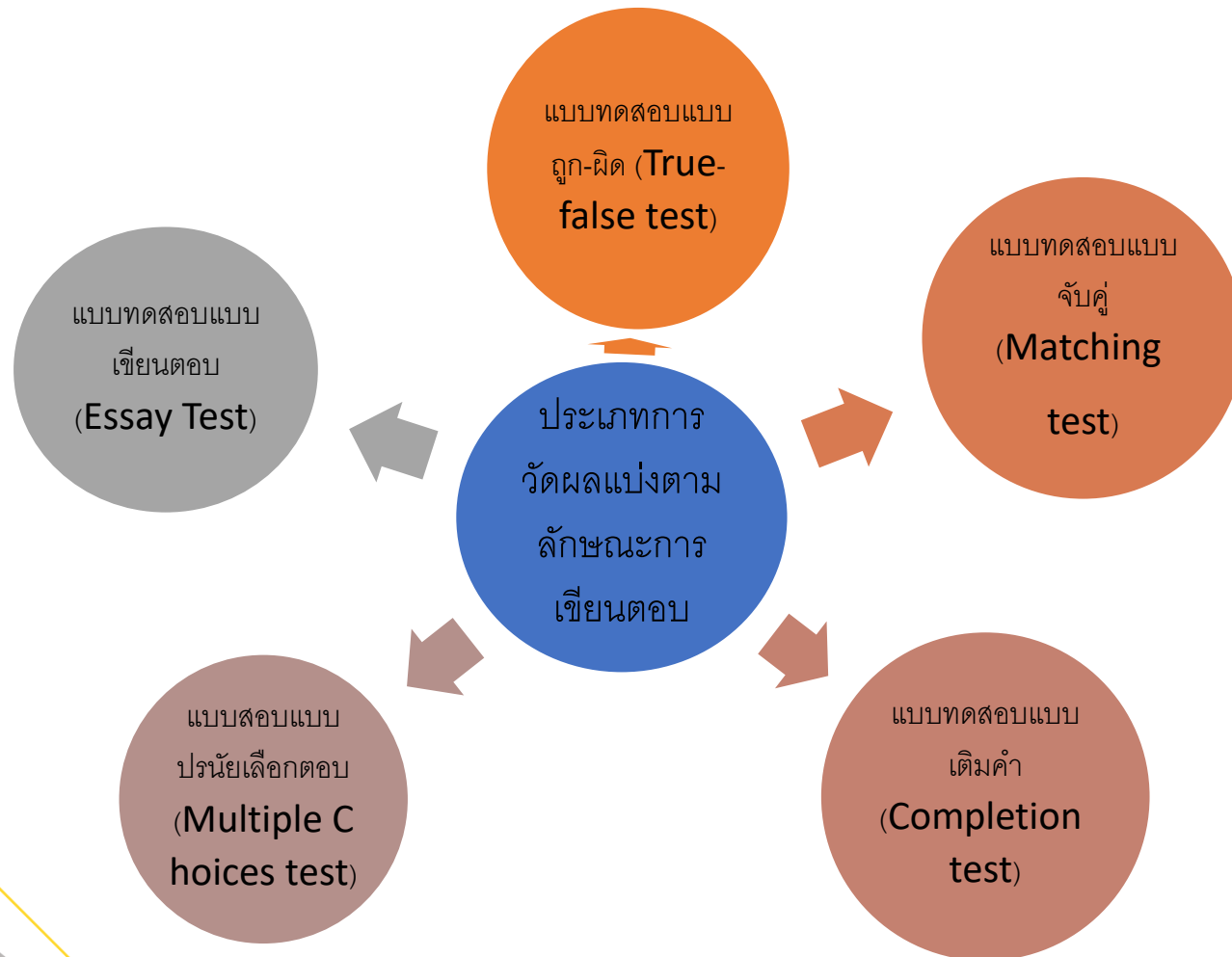
2.3.3

การวิเคราะห์การแสวงหาข่าวสารของผู้รับสาร การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับ สาร (Uses and Gratifications Approach) ซึ่งสมมติฐานเบื้องต้นของแนวคิดนี้ก็คือ ผู้รับสารนั้นมีได้ใช้ สื่อตามที่ผู้ส่งสารได้กำหนดมาให้ หากแต่จะมีการเลือกใช้สื่อตามความต้องการของตนเอง

การวิเคราะห์ขอบเขตของสิ่งที่จะนำเสนอถ่ายทอดแก่ผู้รับสาร

เทคนิคในการ Simplify การแปลงข้อมูลเพื่อให้สอดคล้องกับบริบท ของผู้รับสาร

การสร้างแบบวัดผลเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้รับสาร

การพัฒนาแบบวัดผลออนไลน์โดยใช้เครื่องมือในปัจจุบัน

เป็นส่วนหนึ่งในบริการของกลุ่ม **Google Docs** ช่วยในการสร้างแบบสอบถาม หรือแบบทดสอบออนไลน์ได้ฟรี

เป็นชุดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพอีกอันหนึ่งของ **Google Apps** ได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยให้ผู้สอนสามารถสร้างและเก็บงานได้โดยไม่ต้องสิ้นเปลืองกระดาษ

เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับวัดผลออนไลน์อีกตัวหนึ่ง ผู้สอนนำมาใช้เก็บข้อมูลของผู้เรียน โดยจะมีกระดาษเป็นโค้ดให้ผู้เรียนถือ

การพัฒนาแบบวัดผลออนไลน์โดยใช้เครื่องมือในปัจจุบัน

เป็นแอปพลิเคชันที่ช่วยสร้างแบบทดสอบเพื่อประเมินผลนักเรียนแบบออนไลน์ สามารถแสดงผลการสอบได้ทันที

เป็นโปรแกรมที่ใช้ตอบคำถาม คำตอบทางออนไลน์ พร้อมสรุปผลคะแนน คนที่ได้คะแนนมากที่สุด เรียงลำดับ และรายบุคคล ด้วยการเล่นผ่านระบบออนไลน์ที่ผู้เรียนจะต้องเล่นผ่านคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ต

นอกจากเครื่องมือต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีเครื่องมืออื่น ๆ ที่สามารถสร้างแบบวัดผลออนไลน์ได้อีกเช่น Zipgrade Testmoz และ Quizizz

บทสรุป

- สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environment) มีความหมายว่า สิ่งต่างๆ สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวผู้เรียนทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมส่งผลต่อผู้เรียนทั้งทางบวกและทางลบและมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ห้องเรียนที่ถูกสุขลักษณะมีแสงสว่างพอเพียงสะอาดสงบอากาศถ่ายเทมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพเหมาะสมและสนับสนุนการเรียนรู้มีบรรยากาศในการเรียนที่ดีก็จะส่งผลทางบวกต่อผู้เรียนทำให้ ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความสุขมีความตั้งใจและกระตือรือร้นในการเรียน
- ความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้และองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้
- กระบวนการสื่อสารนั้นจะมีองค์ประกอบคือ ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร สาร และช่องทางการสื่อสาร การที่ผู้สอนจะส่งสารต่างๆ ไปยังผู้รับสาร
- การสร้างแบบวัดผลเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้รับสารโดยใช้แบบทดสอบซึ่งมีหลายประเภทได้แก่ แบบทดสอบแบบถูก-ผิด (True-false test) แบบทดสอบแบบจับคู่ (Matching test) แบบทดสอบแบบเติมคำ (Completion test) แบบสอบแบบปรนัยเลือกตอบ (Multiple Choices test) และแบบทดสอบแบบเขียนตอบ (Essay Test)
- เครื่องมือสำหรับวัดผลออนไลน์จำนวนมากที่อำนวยความสะดวกให้กับผู้สอนและผู้เรียน ได้แก่ Google Form Google Classroom Plickers Socrative และ Kahoot ซึ่งแต่ละเครื่องมือก็มีความแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับผู้สอนเห็นถึงความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในชั้นเรียน